

ACTIVITATEA CENTRULUI DE LINGVISTICĂ,
ISTORIE LITERARĂ ȘI FOLCLOR ÎN ANUL 1973

În cursul anului 1973, colectivele de cercetători de la Centru au continuat lucrările la principalele teme din planul de cercetare: *Dicționarul limbii române, Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina, Dicționarul literaturii române și Arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei.*

Colectivul de lexicografie, alcătuit din cercetătorii Corneliu Morariu, Doina Cobeț, Victoria Zăstroiu, Eugenia Dima, Rodica Cocîrță, Rodica Radu, Maria Vișoianu și Ioan Oprea, care colaborează la *Dicționarul limbii române* (DLR), a lucrat la completarea și organizarea fișierului literei V (au fost extrase un număr de cca. 45.000 de fișe din aproximativ 170 de titluri din bibliografia *Dicționarului*, și a fost alcătuită lista de cuvinte). În al doilea semestru al anului s-au redactat 300 pagini din articolele de la această literă. Paralel, au fost revizuite un număr de 100 de pagini din manuscrisul literei E, redactate în anii precedenți.

La tema *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina* au fost făcute un număr de 30 anchete cu chestionarul NALR și pentru înregistrarea de texte dialectale în tot atâtea localități din județele Suceava, Botoșani, Iași, Neamț, Bacău și Vaslui. Au fost redactate 80 de hărți lingvistice cu materialul din zonele anchetate de cercetătorii Centrului (Stelian Dumistrăcel, Ion Nuță, și Ion Florea) și s-au transcris pe hîrtie de calc un număr de 20 de hărți.

Pentru problema *Texte și glosar dialectal* au fost transcrise fonetic un număr de 204 pagini texte dialectale din 13 localități și au fost extrase și prelucrate parțial 1300 de fișe pentru primul volum al glosarului dialectal (Doina Hreapcă, Ion Bârleanu, Cecilia Zoler).

Lucrările efectuate la cele două teme, pe bază de contract, au fost recepționate de către Prezidiul Academiei R. S. România, ai cărui reprezentanți au constatat realizarea în întregime a sarcinilor prevăzute, la un bun nivel calitativ.

La sectorul de istorie literară și folclor s-a continuat activitatea de pregătire a *Dicționarului literaturii române de la origini pînă la 1900* și cea de alcătuire a *Arhivei de folclor a Moldovei și Bucovinei*. Din colectivul care redactează *Dicționarul literaturii* fac parte Alexandru Teodorescu, Dan Mănucă, Remus Zăstroiu, Leon Volovici, Gabriela Drăgoi, Stănuța Crețu, Florin Faifer, Algeria Simota, Rodica Șuiu, Constantin Teodorovici și Maria Teodorovici. În anul 1973, au fost redactate circa 550 de pagini cu articole de scriitori, esteticieni, critici literari, oratori, publiciști și traducători, precum și articole dedicate unor societăți, reviste literare și alte publicații periodice (*Miron Costin*, *Stolnicul Constantin Cantacuzino*, *Dimitrie Cantemir*, *Udriște Năsturel*, *Radu și Șerban Greceanu*, *Gh. Șincai*, *Leon Asachievi*, *Gh. Asachi*, *Gh. Lazăr*, *I. Maiorescu*, *C. Diaconovici-Loga*, *E. Winterhalder*, *N. Gane*, *N. Beldiceanu*, *C. Dimitrescu-Iași*, *Matilda Cugler-Poni*, „*Revista Dunării*“, „*Noua Albină română*“, „*Pruncul român*“, „*Organul luminărei*“, „*Naționalul*“). S-a continuat, de asemenea, revizuirea textelor redactate în anii 1972—1973 (circa 1200 p.) și s-a completat fișierul documentar cu materialul informativ apărut în anul 1973.

Colectivul de cercetări folclorice (Lucia Berdan, Lucia Cireș, I. H. Ciubotaru și Silvia Ciubotaru) a făcut un număr de 24 de anchete directe în vederea adunării materialului destinat *Arhivei de folclor*, completînd, în aceleași localități, răspunsurile primite prin ancheta indirectă. A continuat operația de fișare a răspunsurilor la *Chestionare*. În 1973 cercetătorii din acest colectiv s-au documentat în vederea redactării următoarelor lucrări individuale: *Colinda în Moldova* (Lucia Cireș), *Balada populară în Moldova* (Lucia Berdan) și *Folclorul din Valea Șomuzului* (I. H. Ciubotaru).

Dintre celelalte teme care au fost înscrise în planul de cercetare al Centrului, pentru studiul monografic *Neologismele limbii române în perioada 1760—1860* au fost redactate un număr de 275 de pagini din *Repertoriul de cuvinte și forme* al lucrării. Au fost ordonate alfabetic și s-au făcut fișele informative sintetice referitoare la primele atestări ale neologismelor de la litera V, care au fost incluse în fișierul DLR (N. A. Ursu și Despina Ursu). La tema *Ancheta toponimică. Metode și rezultate* (Dragoș Moldovanu) a fost redactat studiul cu același titlu (cca. 50 de pagini).

Pentru tema *Gîndirea estetică a lui Lucian Blaga*, care va fi încheiată sub forma unui studiu în cursul anului 1947, s-a lucrat la documentare (Dimitrie Costea).

Cercetătorii din colectivul de lexicografie au participat la cea de a doua Consfătuire de lexicologie și lexicografie, care a avut loc la Cluj, între 12—14 aprilie, consfătuire în cadrul căreia au fost prezentate referate și comunicări și s-au ținut ședințe de lucru în care s-au dezbătut

probleme ale elaborării DLR. Stelian Dumistrăcel, șeful sectorului de lexicologie, lexicografie și dialectologie, a ținut comunicarea *Considerații privind etimologia multiplă a neologismelor în graiurile populare*. Același cercetător, în calitate de membru al Comitetului național român pentru *Atlas linguarum Europae* (ALE), a participat la ședințele comitetului, în care s-a discutat chestionarul Atlasului și s-a stabilit rețeaua de puncte care urmează să fie anchetate pe teritoriul țării noastre.

Centrul a organizat în cursul anului 1973, în colaborare cu diverse instituții de cultură din orașul Iași, mai multe sesiuni științifice cu caracter comemorativ. Astfel, la 6 februarie, cu participarea Conservatorului de muzică „G. Enescu” și a Muzeului de literatură a Moldovei, a fost comemorată împlinirea a 50 de ani de la moartea lui Teodor T. Burada. Au prezentat comunicări din partea Centrului Lucia Berdan (*T. T. Burada. Viața și activitatea*) și I. H. Ciubotaru (*Bocetul românesc în interpretarea lui T. T. Burada*). În încheiere a avut loc un concert din opera muzicală a lui T. T. Burada. La simpozionul dedicat sărbătoririi a 300 de ani de la nașterea lui Dimitrie Cantemir, organizat de Filiala Iași a Academiei R. S. România (25 octombrie), au prezentat comunicări Al. Teodorescu, directorul Centrului (*Dimitrie Cantemir, scriitorul*), Dragoș Moldovanu (*Concepția organicistă a istoriei la Dimitrie Cantemir*) și Algeria Simota (*Dimitrie Cantemir, omul și opera*).

Cu prilejul aniversării a 300 de ani de la apariția *Psaltirii în versuri* a lui Dosoftei, în cadrul Centrului s-a ținut o ședință de comunicări (25 noiembrie) la care au vorbit N. A. Ursu (*Versuri ale lui Dosoftei atribuite lui Miron Costin*) și Rodica Șuiu (*Dosoftei + poetul*). O altă ședință de comunicări (din 13 decembrie) a fost consacrată prezentării activității colectivului de folclor. Au ținut comunicări cercetătorii I. H. Ciubotaru (*Arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei. Realizări și perspective*), Lucia Cireș (*Forme ale colindatului în Frătăuții Noi*) și colaboratorii externi prof. Florin Bucescu și Viorel Birleanu (*Un tip de doină specific Moldovei de nord: doina rădăușeană*). Cu acest prilej a fost proiectat filmul etnografic *Secvențe folclorice rădăușene: Horodnic*, realizat de I. H. Ciubotaru și tehnicianul Const. Ișoveanu în cadrul deplasărilor pe teren ale colectivului de folclor al Centrului.

La cel de al doilea simpozion național de folclor (Timișoara, 16—18 noiembrie 1973), cercet. Lucia Cireș a prezentat comunicarea *Parodia în folclor*.

În prezentul volum al „Anuarului” semnează articole realizate în cadrul sarcinilor de plan și în afara planului precum și note, prezentări de documente și recenzii, cercetătorii Dimitrie Costea, Victoria Zăstroiu, Doina Cobet, Remus Zăstroiu, Dan Mănucă, Ion Nuță, Florin Faifer, I. H. Ciubotaru, Lucia Cireș, Maria Vișoianu, Rodica Șuiu, Ioan Oprea. În cursul anului, cercetătorii Centrului au mai publicat volume

precum și studii, articole și recenzii în diferite reviste de specialitate sau în alte publicații periodice : Al. Teodorescu (în colaborare), *Scrisori către Ibrăileanu*, vol. III (Editura Minerva), *Positivismul junimist* („Convorbiri literare“, nr. 5), *Dimitrie Cantemir, scriitorul* („Convorbiri literare“, nr. 19) ; N. A. Ursu, *Gheorghe Asachi. Opere, I* (Editura Minerva), *Sursele italiene ale poeziei lui Gh. Asachi* („România literară“, nr. 17), *Un manuscris necunoscut al fabulelor lui Alecu Donici* („România literară“, nr. 32) ; Dan Mănuacă, *Documente literare junimiste* (Editura Junimea) ; Stelian Dumistrăcel, *Afonizarea finalei unor neologisme în graiurile populare* (SCL, XXIV, nr. 1), *Etimologia multiplă a unor neologisme în graiurile populare* (SCL, XXIV, nr. 6) ; L. Volovici, *Gherea în scrisori* („Cronica“, nr. 15), *Gherea și „pozițiunea scriitorului“* („Convorbiri literare“, nr. 10) ; Florin Faifer, *Teatrul istoric — teatrul politic (Paul Anghel)*, („Cronica“, nr. 3), *Un prozator senzitiv* („Cronica“, nr. 6), *Preludii la o monografie Zaharia Stancu* („Cronica“, nr. 11), *Arta revoluționară* („Cronica“, nr. 13), *Teatrul lui Mihail Davidoglu* („Cronica“, nr. 17), *O mișcare de Renaștere* („Cronica“, nr. 23), *Aurel Baranga — între satiră și vodevil* („Cronica“, nr. 40), *Un basm modern* („Cronica“, nr. 41), *Jocul vieții și al morții în teatrul lui Horia Lovinescu* („Cronica“, nr. 45) ; Lucia Cireș (în colaborare) *Teatrul popular. Gruia lui Novac*. („Revista de etnografie și folclor“, nr. 4), *Tradiții de cercetare folclorică vrinceană* („Milcovul“, august, 1973) ; I. H. Ciubotaru, *Concursurile folclorice și valorificarea specificului local* („Convorbiri literare“, nr. 20), *Un omagiu ? pe marginea cărții Trandafiri suceveni*, scoasă de Al. Bratu, („Cronica“, nr. 40).

Cercetătorii Centrului au colaborat susținut la emisiunile științifice și culturale ale posturilor de radio Iași și București în domeniul istoriei și criticii literare, al cultivării limbii și al folcloristicii.

La coloeviul consacrat tricentenarului Cantemir organizat de Universitatea din Freiburg (R.F.G.), prin societatea „M. Eminescu“, desfășurat între 7—11 decembrie, cercet. Dragoș Moldovanu, care a făcut parte din delegația oficială a Academiei R. S. România, a prezentat lucrarea *Ezoterismul baroc în „Istoria ieroglifică“*.

În cadrul relațiilor cu institute științifice din străinătate au făcut stagii de specializare și schimburi de experiență cercet. Doina Cobeț (R. S. Cehoslovacia), Gabriela Drăgoi (R. P. Polonă) și Remus Zăstroiu (U.R.S.S.). Centrul a fost vizitat de dr. Zdenka Socková, de la Institutul pentru limba cehă din Praga (R. S. Cehoslovacă) și de Galina Klepikova de la Institutul de slavistică și balcanistică al Academiei de științe a U.R.S.S.